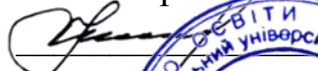

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова Приймальної комісії

ІГОР ЦЕПЕНДА
«22» квітня 2024 р.

ПРОГРАМА

фахового випробування з

Політології

для зарахування на перший рік навчання за освітнім рівнем бакалавра за
спеціальностями

052 Політологія

(освітньо-професійна програма Політологія)

на основі освітнього рівня бакалавра, магістра
(освітньо-кваліфікаційного ступеня спеціаліста) у 2024 році

Розглянуто та схвалено
на засіданні Приймальної комісії
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника
Протокол № 1 від 22.04. 2024 р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою єдиного фахового вступного випробування «Політологія» є перевірка знань і відбір вступників для зарахування на навчання за ступенем бакалавра за спеціальністю **052 Політологія** при прийомі на навчання на перший рік навчання на основі освітнього рівня бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційного ступеня спеціаліста) у 2024 році

Програма містить основні питання з випробування та перелік рекомендованої літератури.

Наведений перелік питань, які виносяться на вступне випробування дасть можливість вступнику систематизувати свої знання та допоможе зорієнтуватися, на які питання треба звернути увагу при підготовці до вступного випробування.

Перелік рекомендованої літератури сприятиме у пошуку і підборі джерел підготовки для вступного випробування.

ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ ВЧЕНЬ

1. Моралізм і патерналізм у політичній думці Конфуція.
2. Ідеал державного устрою в політичному вченні Платона.
3. Класифікація Арістотелем форм держави.
4. Зародження ідей етатизму у політичному вченні Н.Макіавеллі.
5. Політичні вчення Англії XVII–XIX століття (Т. Гоббс, Дж. Локк, І. Бентам).
1. Політичні вчення у Франції XVIII – XIX століття (Ш.-Л. Монтеск'є, Ж.-Ж. Руссо, А. де Токвіль).
2. Політичні вчення в Німеччині XVIII–XIX століття (І. Кант, Г. Гегель).
3. Політична думка за доби Київської Русі («Руська правда» Ярослава Мудрого, політичний зміст «Повчання» Володимира Мономаха).
4. Політична думка України в литовсько-польську та польсько-козацьку добу (Ю.Котермак, С.Оріховський-Роксолан, політична думка братських шкіл, полемічна література, І. Вишенський, концепції державного політичного устрою українських земель напередодні та в період національно-визвольної революції під проводом Б.Хмельницького «Конституція» П. Орлика).
5. Політична думка діячів Кирило-Мефодіївського товариства (М. Костомаров, Т. Шевченко).
6. Політичні ідеї М. Драгоманова.
7. Політичні ідеї І. Франка.
8. Створення партійної системи на Західній Україні.
9. Формування українських політичних партій у Наддніпрянській Україні.
10. Демократично-народницький напрям. Політичні ідеї М. Грушевського.

11. Національно-самостійницька концепція М. Міхновського.
12. Д. Донцов — основоположник українського інтегрального націоналізму
13. В. Липинський - основоположник українського консерватизму.
14. Національно-державницький напрямок української політичної думки.
15. Політичні ідеї В. Винниченка.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Безродний Є.Ф., Уткін О.І. Історія політичних вчень.- К.: Професіонал, 2006. 424 с.
2. Великий українець: матеріали з життя та діяльності М. Грушевського. К., 1992.
3. Грушевський М. Звичайна схема «руської» історії й справа раціонального укладу історії східного слов'янства. *Вивід прав України*. Львів, 1992.
4. Драгоманов М.П. Пропавший час. Українці під московським царством (1654-1876). // Драгоманов М.П. *Вибране*. К., 1991.
5. Драгоманов М.П. Чудацькі думки про українську національну справу // Драгоманов М.П. *Вибране*. К., 1991.
6. Історія політичної думки України: навч. Енцикл.словник-довідник для студентів вищ.навч. закл./ За заг. Ред. Н.М.Хоми. Львів: Новий Світ-2000, 2014. 766 с.
7. Кирило-Мефодіївське товариство. У 3-х т. - К., 1990.
8. Кирилюк Ф.М. Історія політології. Підручник для вищих навчальних закладів. К.: Знання України, 2002. 535 с.
9. Класики політичної думки від Платона до Макса Вебера / Під ред. Є.Причепія. К.: Тандем, 2002. 580 с.
10. Кухта Б.Л. З історії української політичної думки. К., 1994.
11. Левенець Ю. Теоретико-методологічні засади української суспільно-політичної думки: проблеми становлення та розвитку (друга половина ХІХ — початок ХХ століття). К., 2001.
12. Орач Є.М. Історія політичних і правових вчень: Навчальний посібник. К.: Атіка, 2005.- 560 с.
13. Себайн Дж.Г., Торсон Т.Л. Історія політичної думки. К.: Основи, 1997. 838 с.
14. Шульженко Ф.П., Наум М.Ю. Історія вчень про державу і право. Курс лекцій / За ред. В.В.Копейчикова. К.: Юрінком Інтер, 1997. 191 с.
15. Салтовський О. І. Концепції української державності в історії вітчизняної політичної думки (від витоків до початку ХХ сторіччя). К.: Вид. ПАРАПАН, 2002. 396 с.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

1. Княжа доба. Київська Русь.
2. Українські землі у складі Литви і Польщі (друга половина ХІV – перша половина ХVІІ ст.)
3. Українська національна революція середини ХVІІ ст.
4. Українська національна революція 1917- 1921 рр.
5. Україна в роки Другої світової війни.
6. Україна в др. пол. 40-х – 80-х ст. ХХ ст.: трансформації суспільно-політичного розвитку.
7. Україна в умовах боротьби за незалежність.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Історія України: підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів / [О.М.Бут, М.І.Бушин, Ю.І.Вовк та ін.]; за заг. ред. М.І. Бушина, О.І. Гуржія; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. Черкаси: ЧДТУ, 2016.
2. Історія України: Хрестоматія / Упоряд. В. М. Литвин; Відп. ред. В. А. Смолій. НАН України. Інститут історії України. К. : Наук. думка, 2013.
3. Палій О. Історія України. Від княжої доби до Революції гідності. 3-тє вид. Київ: К.І.С., 2017.
4. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності / Пер. з англ. Р. Ключко. Х., 2016.

ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ ПОЛІТИКИ

1. Політика як предмет і об'єкт наукового пізнання.
2. Теоретичні витоки поняття «політика» (Платон, Аристотель, М. Вебер).
3. Політика як policy, politics та polity.
 1. Директивне, функціональне, комунікативне розуміння видів політики.
 2. Соціальні, інституціональні та функціональні суб'єкти політики.
 3. Функції політики: управління, інтеграції, визначення цілей, соціалізації.
 4. Поняття і види влади.
 5. Концепції політичної влади (реляціоністська, телеологічна, системна, біхевіоралістська).
 6. Підходи до пояснення природи влади (біологічний, антропологічний, політологічний).
 7. Функції політичної влади (інтегративна, регулятивна, мотиваційна, консолідуєча, стабілізаційна).
 8. Поняття ресурсів політичної влади (утилітарні, примусові, нормативні)
 9. Механізми реалізації політичної влади (панування, керівництво, управління, контроль).
 10. Кабінет Міністрів України (повноваження, компетенція). Міністерства України, їх повноваження.
 12. Централізація та децентралізація (поняття, проблеми).
 13. Структура та порядок формування місцевих державних адміністрацій.
 14. Особлива роль місцевого самоврядування.
 15. Повноваження і функції місцевих рад.
 16. Поняття політичної системи.
 17. Функції політичної системи (політичного цілепокладання, владно-політичної інтеграції суспільства, регулятивна).
 18. Концепції політичної системи (Д. Істон, Г. Алмонд).
 19. Типології політичних систем Г. Алмонда (англо-американська політична система, континентально- європейська політична система).

20. Політична система сучасної України.
21. Класичний лібералізм (Дж. Локк, Б. Констан, Дж. С. Мілль).
22. Неолібералізм (Ф. А. фон Гайєк, Л. фон Мізес).
23. Класичний політичний консерватизм (Ж. де Местр, Е. Берк).
24. Український політичний консерватизм В. Липинського.
25. Неоконсерватизм (Д. Белл, І. Крістолл).
26. Політична ідеологія комунізму (К. Маркс, Ф. Енгельс, В. Ленін).
27. Політична ідеологія соціал-демократії (К. Каутський, Е. Бернштейн).
28. Теоретичні засади націоналізму (Е. Геллнер, Е. Сміт).
29. Український націоналізм М. Міхновського.
30. Інтегральний український націоналізм Д. Донцова.
31. Поняття та функції політичних еліт.
32. Концепції та типології політичних еліт (В. Парето, Г. Моска, Р. Міхельс).
33. Поняття політичного лідерства.
34. Концепції політичного лідерства (ситуативна, конститuentів (послідовників), психологічна).
35. Функції політичного лідерства (інтегративна, комунікативна, програмна, управлінська, мобілізаційна, легітимації).
36. Суть поняття "політична культура".
37. Форми, функції політичної культури.
38. Типи політичної культури.
39. Проблеми формування політичної культури в Україні.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Академічна наука: становлення і розвиток дослідницьких установ та напрямів досліджень // У кн. : Політична наука в Україні. 1991–2016 : у 2 т. Т. 1. Політична наука: західні тренди розвитку й українська специфіка / НАН України, Ін-т політ. і етносоц. досліджень ім. І. Ф. Кураса ; редкол.: О. Рафальський (гол.), М. Кармазіна, О. Майборода. – К. : Парлам. вид-во, 2016. – 656 с. – С. 325–380.
2. Баган О. Націоналізм і націоналістичний рух. Історія та ідеї. Дрогобич, 1994.
3. Баранцева К. Проблеми формування державно-управлінської еліти: світовий досвід та Україна. *Молода нація*. К.: Смолоскип, 1997. № 6. С. 115-130.
4. Бебик В.М. Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика. К., 2000.
5. Бодуен Ж. Вступ до політології. К., 1995.
6. Гелей С.Д. Консервативна течія в політичній думці України ХІХ ст. Львів. 1996.
7. Гелей С., Рутар С. Основи політології: Навч. посібн. К., 1999.
8. Гелей С.Д. Українська консервативна політологічна думка першої половини ХХ ст. Львів. 1998.
9. Герасимчук Т.Ф., Киридон А.М., Троян С.С. Концептуальні основи теорії політики: Навч. посібн.-Рівне, 2008.
10. Горбатенко В. П. Проблеми розвитку політичної науки і освіти в Україні. *Суспільно-політичні процеси*. 2016. Вип. 4. С. 303–306.
11. Донцов Д. Дух нашої давнини. 2020. 342 с.

12. Донцов Д. Історія розвитку української державної ідеї. К., 1993.
13. Донцов Д. Націоналізм. 2014. 256 с.
14. Коблеч Г.К. Політика: Основні концепції в суспільних науках /Пер. з англ. О.Дем'янчука.К.,2004.
15. Історія політичної думки: навч. енцикл. слов.-довід. / за заг. ред. Н. М. Хоми ; [В. М. Денисенко, Л. Я. Угрин, Г. В. Шипунов та ін.]. Львів : Новий Світ 2000, 2014. 765 с.
16. Історія політичної думки: підручник: у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми ; [Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна, І. Ю. Вільчинська та ін.]; 2-е вид., перероб. і доп. Львів : Новий Світ–2000, 2017. Т. 2.: ХХ – початок ХХІ ст. 598 с.
17. Кармазіна М. Політична наука в Україні: дисертаційний аспект . *Політичний менеджмент*. 2008. № 3. С. 17–28.
18. Кармазіна М. Політична наука: предмет, структура, методологія . *Політичний менеджмент*. 2010. № 1. С. 19–33.
19. Кочубей Л. Теорії еліт: зарубіжний досвід для України. *Сучасна українська політика: політики і політологи про неї*. Київ, Миколаїв, 2008. Вип. 14.
20. Кухта Б., Теплоухова Н., Політичні еліти і політичне лідерство. Львів,1997.
21. Липинський В. Листи до братів хліборобів. Про ідею і організацію українського монархізму. К. : Київ Філадельфія, 1995. 470 с.
22. Липинський В. Україна на переломі. 1657–1659 / В. Липинський. – Відень, 1920. – 304 с. URL: <http://diasporiana.org.ua/politologiya/6515-lipinskiy-v-ukrayina-na-perelomi-1657-1659-zamitki-do-istoriyi-ukrayinskogo-derzhavnogo-budivnitstva-v-xvii-im-stolitti/>
23. Міхновський М. Самостійна Україна // Вивід прав України. - Львів, 1991.
24. Панчук М. Микола Міхновський - передвісник українського організованого націоналізму // Визвольний шлях. - 2000, кн.5 (626). — С.3-14.
25. Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку / Ред. кол. Ф.М. Ф.М.Рудич. К.,1998.
26. Політична система України: проблеми становлення і розвитку. Монографія / В.С.Великочий, М.А.Геник, Г.О.Дичківська та ін.: За ред В.І.Кафарського. К.,2008.
27. Потульницький В. А. Політична доктрина В. Липинського. *Укр. іст. журн.* 1992.№ 9.
28. Стойко О. Трансформація політичних інститутів у сучасних перехідних суспільствах: монографія. Київ: Інститут держави і права ім. В. Корецького, 2016. 415 с
29. Теорія політики: підручник / Денисенко В. М., Бліхар В. С., Требін М. П. та ін. – Львів.: Ліга-прес, 2015. 668 с.
30. Політична система сучасного суспільства: навч. посіб. / В. Мадіссон та ін. – Київ:КНУТД, 2015. – 183 с.

ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ ТА ПРОЦЕСИ

1. Поняття держави.
2. Основні концепції походження держави (патріархальна, договірна, насильницька, психологічна).
3. Ознаки держави (суверенітет, територія, населення, публічна влада, легальний примус).
4. Поняття державного устрою та його форми (унітарна, федеративна, конфедеративна).
5. Форма державного устрою сучасної України.
6. Поняття форми державного правління.

7. Монархія як форма державного правління (абсолютна монархія, конституційна (парламентська) монархія).
8. Республіка як форма державного правління. Типи республік (президентська, парламентська, змішана (парламентсько-президентська, президентсько-парламентська республіки).
9. Форма державного правління в сучасній Україні.
10. Поняття політичного режиму.
11. Поняття та ознаки демократії як політичного режиму (пріоритетність політичних прав і свобод людини, поділ державної влади, виборність влади, політичний плюралізм).
12. Форми демократії (представницька, пряма, демократія участі).
13. Формування демократичного політичного режиму в сучасній Україні.
14. Авторитарний політичний режим (поняття, ознаки).
15. Поняття та ознаки тоталітарного політичного режиму (культ особи тоталітарного лідера, монопольна ідеологія, контроль за всіма сферами суспільного життя, диктатура однієї партії).
16. Класичні форми тоталітарних політичних режимів (фашистський, комуністичний, нацистський).
17. Поняття політичних партій (організаційна структура, програма діяльності, правовий режим функціонування, членство в партії).
18. Функції політичних партій (ідеологічна, пропагандистська, функція політичного представництва соціальних інтересів, функція досягнення та здійснення влади, функція розробки політичного курсу влади, функція політичного рекрутування).
19. Типології політичних партій (ліві – центристські – праві політичні партії; типологія за М. Дюверже (кадрові та масові політичні партії); правлячі та опозиційні політичні партії).
20. Поняття партійних систем.
21. Типи партійних систем (однопартійна, двопартійна, багатопартійна).
22. Типологія партійних систем за Дж. Сарторі.
23. Типологія партійних систем за М. Дюверже.
24. Партійна система сучасної України.
25. Поняття виборів.
26. Демократичні принципи виборів (вільне волевиявлення, загальність, рівність, таємне голосування).
27. Поняття та різновиди виборчих систем (мажоритарна, пропорційна, змішана).
28. Виборча система сучасної України.
29. Вибори Президента України.

- 30.Вибори до Верховної Ради України.
- 31.Суб'єкти виборчого процесу в Україні.
- 32.Поняття та принципи функціонування громадянського суспільства (самоорганізація як базова ознака громадянського суспільства; Помаранчева революція та Революція Гідності як прояви зрілості громадянського суспільства в Україні).
- 33.Громадські організації і рухи в структурі громадянського суспільства (поняття громадських організацій і рухів; громадські організації і рухи в сучасній Україні).

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Безродний Є. Ф., Уткін О. І. Історія політичних вчень. Навчальний посібник / Є. Ф. Безродний, О. І. Уткін. К., 2006.
2. Берлін І. Чотири есе про свободу / І. Берлін. К., 1994.
3. Дізраелі Б. Демократія торі. *Консерватизм: Антологія* / Упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. К., 1998. С. 119-127.
4. Енциклопедія політичної думки / За ред. Д. Міллера. - К., 2000.
5. Захарченко М. В., Погорілий О. І. Історія соціології (від античності до початку ХХ ст.) / М. В. Захарченко, О. І. Погорілий. К., 1993.
6. Мазур О.Г. Виборчі системи: світовий досвід. - Луганськ, 1999.
25. Обушний М. І. Партологія: навч. посібник / М. І. Обушний, М.В. Примуш, Ю. Р. Шведа. К., 2006. С. 358-390.
7. Себайн Дж., Торсон Т. Історія політичної думки. Пер. з англ. / Дж. Торсон, Т. Себайн. - К., 1997.
8. Сучасний виборчий PR: Навч. посібник / Кер. авт. колективу В.В. Лісничий. К., 2004. - С. 154-156.
17. Хімченко О. Г. Політичні партії і виборчий процес в умовах розбудови демократичного суспільства: Навчальний посібник. К., 2006. С. 10-32.
- Шведа Ю. Партійна система України: стан, тенденції та перспективи розвитку. *Вісник Львівського університету*. Серія: Філософські науки. Львів, 1999. Вип. 1. - С. 198-201.
17. Шведа Ю. Партійна система України на шляху до поляризованого плюралізму. *Українські варіанти*. 1998. № 3-4. С. 26-30.
18. Шведа Ю. Р. Політичні партії. Енциклопедичний словник. Львів, 2005.
19. Шведа Ю. Теорія політичних партій та партійних систем: Навч. посібник / Ю. Шведа. - Львів, 2004. С. 45-63.
26. Шведа Ю. Трансформація партійної системи в контексті трансформації політичної системи України. *Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку*. Збірник наук. праць. Львів, 2007. С. 165-173.
27. Якименко Ю. Особливості еволюції партійної системи України у 2004-2007 роках / Ю. Якименко. *Політичний менеджмент*. 2008. № 2(29). С. 89-101.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Порядок проведення та критерії оцінювання вступних випробувань регулюється Положенням про організацію вступних випробувань у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.